INITIATIEFVOORSTEL

VAN ‘NATIONALITEIT ONBEKEND’ NAAR STAATLOOS

Adeel Mahmood
NIDA

Pieter Grinwis
ChristenUnie/SGP

Serpil Ates
Groenlinks

Mikal Tseggai
PvdA

Den Haag, 12 februari 2020

RIS-nummer:

Initiatiefvoorstel: Van 'nationaliteit onbekend' naar staatloos
Indiener(s): Adeel Mahmood (NIDA), Pieter Grinwis (ChristenUnie/SGP), Serpil Ates (GroenLinks), en Mikal Tseggai (PvdA)

Aan de voorzitter van de gemeenteraad,

Toelichting

1. Inleiding

In Den Haag wonen staatlozen. Staatlozen zijn mensen die door geen enkel land als burger worden erkend. Ze bezitten geen paspoort en geen nationaliteit. Sommige van de 'Haagse staatlozen' zijn buiten de landsgrenzen van Nederland geboren, maar velen zijn ook hier in Den Haag geboren en staatloos, omdat hun ouders dat zijn. Niet alle staatlozen staan als zodanig ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) In de Haagse BRP stonden op 1 november 2018 in totaal 343 personen als staatloos geregistreerd. Hiervan waren er 114 kinderen (tot 18 jaar). Wat ontbreekt is enig inzicht in de staatlozen die niet als staatloos staan ingeschreven.

Er zijn ruwweg drie groepen staatlozen.

- De eerste groep staat als 'staatloos' geregistreerd. Deze groep kan daardoor gebruik maken van de rechten die ze via de Staatloosheidsverdragen hebben. Bij deze groep zit, wat dit voorstel betreft, geen probleem.
- De tweede groep heeft geen verblijfsrecht. Die mensen behoren tot de ongedocumenteerden en krijgen bed, bad, brood en begeleiding of wonen soms zelfs op straat. Dit is een zeer kwetsbare groep en de grootte van deze groep is erg onzeker. De uitvoering van dit voorstel heeft geen betrekking op deze groep.
- De derde groep, heeft wel verblijfsrecht en is dus rechtmatig in Nederland, maar staat veelal geregistreerd met 'nationaliteit onbekend'. Mensen in deze groep kunnen moeilijk trouwen en reizen en geven de status 'nationaliteit onbekend' door aan hun kinderen. Naturaliseren is erg ingewikkeld. Het kan zelfs zo zijn dat tweede generatie kinderen de status 'nationaliteit onbekend' hebben. In Den Haag is het zelfs voorgekomen dat mensen eerst staatloos waren en daarna werden 'teruggezet' naar 'nationaliteit onbekend'. Dit voorstel richt zich op deze groep: staatlozen die ten onrechte met 'nationaliteit onbekend' geregistreerd staan.

Dit initiatiefvoorstel richt zich dus op deze laatste groep en niet op de eerste twee groepen. Met dit voorstel beogen we dat staatlozen met verblijfsrecht, die ten onrechte geregistreerd staan als 'nationaliteit onbekend' , als staatloos worden geregistreerd. Dit initiatiefvoorstel is gebaseerd op bijgesloten onafhankelijk juridisch onderzoek van Bastiaan Wallage van Van Benthem & Keulen Advocaten te Utrecht.[1]

2. Probleemstelling

Net als veel andere landen erkent Nederland de Staatloosheidsverdragen. Staatlozen krijgen dankzij deze verdragen een aantal rechten. Een grote groep staatlozen die wel verblijfsrecht heeft, komt in de praktijk niet in aanmerking voor deze rechten, omdat zij tot nu toe in de BRP met 'nationaliteit onbekend' geregistreerd staan.

---

[1] Notitie - inschrijven staatloosheid BRP (april 2019) door Bastiaan Wallage van Van Benthem & Keulen Advocaten

Dit voorstel beperkt zich tot deze groep met verblijfsrecht die de status 'nationaliteit onbekend' hebben. Ze verblijven legaal in Den Haag, maar zijn ooit door een gemeente in de BRP geregistreerd onder de status 'nationaliteit onbekend' en niet onder de status 'staatloos'. Hierdoor is trouwen, naturaliseren en reizen praktisch lastig of onmogelijk. Een staatloze die de status 'staatloos' heeft, kan dit tot op zekere hoogte wel.

Het is zeer ingewikkeld en tijdrovend om aan te tonen dat je staatloos bent. De bewijslast is erg groot.[2][3] Minderheidsgroeperingen hebben bijvoorbeeld een moeizame verhouding met de ambassades en autoriteiten van hun land van oorsprong of een land bestaat niet meer. En bewijs maar eens dat een land jou niet erkent. De indieners vinden dat de verantwoordelijkheid om aan te tonen dat je staatloos bent niet alleen bij de staatloze moet liggen, zeker niet als het om kinderen gaat.

Wanneer iemand zijn status 'nationaliteit onbekend' wil veranderen in 'staatloos', meldt hij zich bij de gemeente. Dit voorstel is erop gericht om de interne werkwijze van de gemeente rondom dit proces door te ontwikkelen en te verbeteren. Met dit voorstel wordt overigens niet beoogd dat álle personen met de status 'nationaliteit onbekend' automatisch hun status kunnen laten veranderen in 'staatloos': het gaat slechts om hen die feitelijk staatloos zijn en ten onrechte als 'nationaliteit onbekend' geregistreerd blijken te staan.

Deze problematiek doet zich echter niet alleen in Den Haag voor, maar in tal van andere steden en gemeenten in Nederland. In Amsterdam werd een initiatiefvoorstel staatloosheid van de ChristenUnie unaniem aangenomen, met steun van CDA, PvdA, GroenLinks, VVD, Forum voor Democratie, Bij1, D66, SP, DENK, PvdD en PvdO. In Utrecht en Eindhoven werd een soortgelijke motie aangenomen met steun van diverse partijen. In steden als Groningen, Eindhoven, Rotterdam en Nijmegen zal er binnenkort worden gestemd. Daarom wordt ook nadrukkelijk de samenwerking met deze steden gezocht om de problematiek voor deze groep mensen die als 'nationaliteit onbekend' geregistreerd staan in de BRP, inzichtelijk te maken.

3. Beoogd (maatschappelijk) resultaat

Wanneer vermoedelijk staatlozen met verblijfsrecht, die als 'nationaliteit onbekend' geregistreerd staan in de BRP, worden geregistreerd als 'staatloos', komen deze mensen uit het juridische niemandsland. Ze kunnen hun aandacht volledig verleggen van een rondgang langs de ambassades en contacten met autoriteiten (al dan niet via familie of vrienden) naar de Nederlandse samenleving. Veel praktische problemen rondom reizen, trouwen en kinderen registreren zijn opgelost. Ze kunnen er ook voor kiezen om te naturaliseren en volwaardig Nederlander worden, en naturalisatie bevordert de integratie.[4] Daarnaast beoogt dit initiatiefvoorstel samen met een expertgroep een beeld te krijgen van de praktische problemen die de groep met verblijfsrecht, maar 'nationaliteit onbekend', ondervinden in bijvoorbeeld het onderwijs, de arbeidsmarkt of op andere vlakken in hun leven, specifiek in Den Haag. Dit voorstel past goed bij het imago van Den Haag als internationale stad van Vrede en Recht en als Shelter City.

---

2 https://www.askv.nl/wat-doen-we/campagnes/staatloosheid

3 https://www.kompass.ngo/zonderpapierenbenjenergens

4 https://www.socialevraagstukken.nl/naturalisatie-bevordert-integratie-van-migranten/

4. Wijze van aanpak/oplossingsrichting

De gemeente heeft bij het vaststellen van staatloosheid de vrijheid om zelfstandig deze staatloosheid te onderzoeken en/ of vast te stellen. Dit vloeit onder andere voort uit de Handleiding Uitvoeringsprocedures. In hoofdstuk 6.2 (Nationaliteit) van de handleiding staat het volgende:
"Staatloosheid
Er zijn ook situaties denkbaar waarbij het verkrijgen van een nationaliteit in beginsel helemaal niet mogelijk is, dus ook niet door middel van een registratie. Een voorbeeld hiervan is een kind dat alleen in familierechtelijke betrekkingen staat tot een moeder die uitsluitend de Somalische nationaliteit bezit. Omdat de Somalische nationaliteit niet door de moeder wordt doorgegeven, verkrijgt het kind geen enkele nationaliteit. Het kind is dit geval staatloos en dit feit vermeldt u op de persoonslijst. Ook als iemand zich meldt met de nationaliteit van een niet door Nederland erkend land en is vast komen te staan dat betrokkene geen andere nationaliteit bezit, neemt u de staatloosheid op. Iemand die beweert staatloos te zijn, moet dat normaal gesproken zelf aantonen door het tonen van documenten. De gemeente is niet verplicht om zelfstandig de staatloosheid te onderzoeken of vast te stellen[5]"

Hoewel in deze handleiding, die de gemeente dient aan te houden als het gaat om het registreren van personen, staat dat een gemeente 'niet verplicht' is om zelfstandig de staatloosheid te onderzoeken of vast te stellen, is dit hiermee dus ook *niet verboden*. We verzoeken met dit voorstel de gemeente om maximaal gebruik te maken van deze ruimte. De gemeente Den Haag en de verantwoordelijke ambtenaren mogen namelijk dus op grond van landelijke wetgeving en beleid zelfstandig staatloosheid onderzoeken en/of vaststellen.[6] Het is overigens geen vanzelfsprekendheid dat iemand met 'nationaliteit onbekend' na onderzoek 'staatloos' wordt.

5. Financiële paragraaf

De kosten van dit initiatiefvoorstel kunnen gedekt worden enerzijds door de samenwerking met andere gemeenten en anderzijds met de huidige begroting vanuit dienst publiekszaken. Mochten er voor 2022 aanvullende middelen benodigd zijn kan het college hier in de programmabegroting van 2022 rekening mee houden.

6. Ontwerp-raadsbesluit

De gemeente Den Haag mag op grond van landelijke wetgeving en beleid de inwoner helpen om bewijzen te vergaren voor staatloosheid. Wij verzoeken de gemeente Den Haag om, alles overwegende, van deze bevoegdheid maximaal gebruik te maken, zoals andere gemeenten dat in het verleden ook hebben gedaan, of hebben aangekondigd.[7]

---

[5] https://www.rvig.nl/brp/documenten/richtlijnen/2019/01/30/handleiding-uitvoeringsprocedures---hup---versie-3.2

[6] Notitie - inschrijven staatloosheid BRP (april 2019) door Bastiaan Wallage van Van Benthem & Keulen Advocaten

[7] http://www.almeredezeweek.nl/widgets/2164-nieuws/nieuws/1441566-almeerse-meisjes-krijgen-na-jarenlangestrijd-nederlands-paspoort ; https://www.rtvutrecht.nl/nieuws/1934500/utrecht-wil-staatlozen-helpen.html; https://www.at5.nl/artikelen/194898/voorstel-christenunie-over-staatlozen-unaniem-aangenomen

Dictum:
De gemeenteraad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen d.d. 3 maart 2021, gelezen het voorstel van NIDA, ChristenUnie/SGP, GroenLinks en PvdA.

Besluit het college te verzoeken:

I: een duidelijke voorlichtingsbrief versturen naar de Haagse groep inwoners met de status 'nationaliteit onbekend' met verblijfsrecht, waarin deze groep uitleg krijgt over de status 'nationaliteit onbekend' en de status 'staatloos'';

II: een pagina te maken op de website van de gemeente Den Haag in het Nederlands, Frans en Engels met alle beschikbare informatie over de status 'nationaliteit onbekend' en 'staatloos', verwijzingen naar hulpinstanties en informatie over de aan te leveren bewijslast;

III: Actief deel te nemen aan de Utrechtse expertgroep staatloosheid en de uitkomsten van deze expertgroep zoveel mogelijk te verwerken in het Haagse beleid met betrekking tot personen met een status 'nationaliteit onbekend' of 'staatloos';

IV: met de andere G4-gemeenten, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Vereniging van Burgerzaken te lobbyen voor een landelijke vaststellingsprocedure conform UNHCR-richtlijnen voor staatloosheid;

V: wanneer een inwoner zich meldt om zich in te schrijven waarvan de nationaliteit onbekend is of wanneer een inwoner zich meldt om de registratie in de BRP te wijzigen naar 'staatloos', wordt deze persoon geholpen door de gemeente die de betrokkene:

- een lijst geeft van benodigde documentatie die ten minste vergaard moet worden om te bewijzen dat iemand staatloos is;
- de voorlichtingsbrief geeft met uitleg over de status 'nationaliteit onbekend' en de status 'staatloos';
- desgevraagd helpt om de benodigde documentatie te vergaren, bijvoorbeeld door de expertgroep in te schakelen, contact op te nemen met een ambassade of een andere instantie in te schakelen die kan helpen om de bewijslast te verkrijgen;

VI: de raad jaarlijks te informeren over de voortgang van de expertgroep, de voortgang van de lobby, de actuele cijfers over staatlozen en nationaliteit onbekend en het aantal inwoners dat geholpen is met het vergaren van de bewijslast om hun status 'nationaliteit onbekend' te veranderen;

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van … … … … … … … ….

De griffier, De voorzitter,